

En sessions anteriors hem vist que:

- Al món hi ha més llengües que estats (193), per tant, les situacions de **contacte lingüístic** són evidents. **El monolingüisme estatal és una situació rara.**

Les comunitats lingüístiques viuen en contacte directe, no aïllades. Conèixer una llengua diferent de la pròpia és un fet relativament normal. Els experts solen estar d'acord en què existeixen entre 5.000 i 6.000 llengües i menys de 200 estats.

[Un incís: **els estats també apareixen i desapareixen**; per tant, el més normal és que dins d'un mateix estat conviuen diverses llengües]

Sovint s'explica que a Europa només Islàndia, Malta, Albània o Portugal disposen d'una sola comunitat lingüística, per bé que és molt difícil establir un nombre exacte de les llengües que es parlen per qüestions polítiques. Preguntes com: què és una *llengua* o un *dialecte*, què és una *comunitat lingüística* o què és una *varietat lingüística*... es decideixen moltes vegades pel criteri polític i perquè les llengües, en moltes ocasions, formen un continu lingüístic en el qual és difícil establir fronteres; és a dir, on acaba una llengua i on comença una altra. (*Resposta a la pregunta 1: A*).

- Islàndia és un cas excepcional d'estat monolingüe
- A Alemanya, a més de l'**alemany** (la llengua més parlada a Europa) es parla danès, frisó, luxemburguès, polonès, romaní, sòrab, judeoalemany (jiddish).
- A Grècia, a més de **grec**, es parla albanès, búlgar, romanès, romaní, macedoni, turc.
- A Polònia, a més del **polonès**, es parla alemany, bielorús, caixubi, romaní, ucraïnès.

(*Resposta a la pregunta 7: B*)

- A Itàlia es parlen 16 llengües: albanès, català, cors, occità, francès, friülès, **italià**, alemany, grec, ladí, ligur, romaní, sard, serbocroat, eslovè, venecià.
- A Espanya: **espanyol**, gallec, basc, català, aranès, romanès...
- A Suècia: **suec**, romaní, sami, finlandès.
- Al Regne Unit: **anglès**, francès, irlandès, escocès, romaní, gal·lès...

A més de totes aquestes llengües autòctones, existeix un gran nombre de llengües no europees que també formen part, a causa de la immigració, del panorama lingüístic de molts països europeus, com ara el xinès, l'àrab, l'amazic (berber), el kurd, el panjabi, el wòlof, el ioruba, l'igbo, el quáitxua, etc.

(*Resposta a la pregunta 8: B*)

Europa, malgrat tot, és un continent pobre pel que fa a diversitat lingüística. El percentatge de llengües que es parlen als altres continents és el següent: 15% a Amèrica (Nord i Sud), 30% a l'Àfrica, 32% a l'Àsia, 20% al Pacífic. (*Resposta a la pregunta 6: C*)

A Indonèsia es parlen unes 670 llengües i és, després de Papua-Nova Guinea amb 850 llengües, el país lingüísticament més divers del planeta. (*Resposta a la pregunta 3: D*)

- Les llengües que tenen molts milions de parlants (llengües **no minoritàries**) són només un grup reduït, sovint a causa d'una història d'expansió imperialista i... van començar en petits llogarets. La mitjana de parlants de les llengües se situa entre 5.000 i 6.000 persones, la major part de les llengües són minoritàries.
  - El bengalí té uns 190 milions de parlants i es parla principalment a Bangla Desh i també a l'Índia. Era la llengua de l'escriptor Rabindranath Tagore, premi Nobel de literatura. El rus el parlen uns 170 milions de persones, el japonès uns 125 milions i l'italià uns 55 milions. La llengua més parlada del món és el xinès mandarí que té uns 850 milions de parlants. (*Resposta a la pregunta 4: A*)

- Una llengua pot arribar a desaparèixer no perquè no l'apreguen els que no la saben, sinó perquè deixen de parlar-la els que la coneixen. Parlem de **llengua minoritzada**.

Per exemple el català està començant a ser una llengua minoritària i minoritzada en terres valencianes, perquè els que la parlem en multitud d'ocasions ens passem a l'espanyol pel que en diem 'comoditat nostra' quan volem dir 'comoditat de l'altre', per vergonya, per creure que ens desprestigia, per menysvalorar-la (en premsa i mitjans de comunicació...), o altres qüestions.

Un gran nombre d'altres llengües europees també tenen un futur incert o estan clarament en perill d'extinció: cors, occità, ladí, gaèlic, escocès, mirandès, etc. (*Resposta a la pregunta 9: B*)

Segons algunes estimacions, el 50 % de les llengües que ara existeixen podrien desaparèixer abans de l'any 2100. Aquestes mateixes estimacions calculen que el 90% de les llengües estan condemnades a desaparèixer al llarg del segle XXI, si no s'inverteix la tendència actual. (*Resposta a la pregunta 2: A*)

- Origen de les llengües europees:
  - L'hongarès pertany a la família uràlica (també el finlandès, el carelià —en perill d'extinció— i l'estonià). Les llengües romàniques, les germàniques, les eslaves i les cèltiques pertanyen totes a la família indoeuropea. L'èuscar és una llengua aïllada d'origen desconegut. (*Resposta a la pregunta 10: D*)

Comunitat lingüística

Consciència lingüística

Monolingüisme

Comunitat i consciència lingüístiques. Monolingüisme.

Què entens per *comunitat lingüística*?

La comunitat lingüística, per considerar-se *comunitat*, ha de fer ús de la normativa lingüística?

Pertany a una comunitat lingüística? Quina?

Es poden relacionar els termes *comunitat lingüística*, *consciència lingüística* i *lleialtat lingüística*? Per què?

Quina diferència hi ha entre *canvi lingüístic* i *interferència lingüística*?

El *monolingüisme estatal* és l'acceptació d'una sola llengua oficial?

Al nostre territori, es pot parlar de *monolingüisme individual*?

Comunitat lingüística

Hem vist que les comunitats lingüístiques viuen en contacte directe, no aïllades. Per bé que no hi ha criteris absoluts ni objectius per definir la comunitat lingüística es tenen en compte alguns conceptes per determinar-la.

Una comunitat lingüística:

- Té en comú la **mateixa varietat lingüística** o llengua (encara que aquest factor no basta).
- Hi ha una **interrelació lingüística intensa** entre els individus d'una mateixa llengua que dóna **cohesió** a la comunitat (pensem que el coneixement de la llengua no sempre implica el seu ús).
- Les **actituds lingüístiques són normals** en els contextos en què interacciona la comunitat i **se segueix la normativa lingüística**, es **reconeix el nom** específic de la llengua, etc.
- No coincideix necessàriament amb un grup ètnic, religiós, nacional ni territorial, però en la mesura que aquests grups siguen coincidents, la comunitat es manté més ben cohesionada.

[TASCA FINAL: Per entendre un poc aquests conceptes, pensem i documentem-nos sobre el col·lectiu romanès que viu a Castelló i determinem si forma o no una comunitat lingüística: escriu un text de 350 paraules; cal tindre en compte els quatre punts anteriors.]

Consciència lingüística i lleialtat lingüística: la fidelitat front al canvi i la interferència

Quan en una societat apareix una segona llengua és important tenir una consciència lingüística per tal d'estabilitzar la comunitat lingüística. La consciència implica la lleialtat lingüística activa i conscient dels seus membres.

Segons Weinreich (1974) la lleialtat lingüística pot ser definida com el principi en nom del qual els individus es reuneixen conscientment i explícitament per resistir els canvis en les funcions de la seua llengua (és a dir, el **canvi lingüístic**) o en l'estructura i lèxic (això és, la **interferència lingüística**).

Monolingüisme individual

El monolingüisme estatal és una situació rara.

No hem de confondre monolingüisme estatal amb l'acceptació d'una sola llengua oficial: cas de França, Itàlia, Turquia, EUA, Marroc, Austràlia, Espanya fins no fa gaire temps... Aquests estats apliquen una política de negació de les altres cultures i llengües al voltant d'una sèrie de símbols unitaris, però al seu territori conviuen altres llengües.

A Espanya, el 40% de la població viu en una comunitat autònoma amb dues llengües oficials. En una comunitat o estat on conviuen dues o més llengües, sovint es produeix una situació de **bil·lingüisme individual** per part dels que parlen una llengua, de menys prestigi o protecció legal dins l'estat, que s'han vist obligats a aprendre una altra llengua per raó de guerres, ocupacions o situacions polítiques; i hi ha una situació de **monolingüisme individual** per part dels que parlen l'altra (l'oficial, la de prestigi, la de més cobertura legal...).

En el nostre cas, per exemple, encara ara es dona el cas que totes les persones catalanoparlants coneixen també una segona mateixa llengua: l'espanyol; en canvi, **no totes les persones castellanoparlants coneixen el català**. És a dir, **tothom coneix l'espanyol**, però no tothom coneix el català.

